

*การบริหารจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถะนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา

ชลธิชา ระลึก^{1*}

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Corresponding author e-mail: chonthicha.ral@pcru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ในการพัฒนาสมรรถะของนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา โดยพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญของสมรรถะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล ทั้งนี้เน้นการเชื่อมโยงระหว่างการจัดการความรู้กับกระบวนการสร้าง พัฒนา และใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักวิจัยในการผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของสถาบันและประเทศ โดยเฉพาะในบริบทของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตองค์ความรู้เพื่อรับใช้สังคม ผลการวิเคราะห์พบว่า การบริหารจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมการพัฒนาสมรรถะของนักวิจัยในทุกมิติ ได้แก่ การจัดการความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัย การเข้าถึงแหล่งทุนวิจัย การใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล การแบ่งปันความรู้ผ่านเครือข่ายนักวิจัย และการใช้ระบบสนับสนุนการทำงานร่วมกัน เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์และฐานข้อมูล นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะทางจริยธรรมวิชาชีพและการตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์ ยังเป็นอีกประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัยอย่างยั่งยืน ควรเชื่อมโยงสมรรถะของนักวิจัยกับดัชนีชี้วัดเชิงยุทธศาสตร์ เช่น การจัดอันดับมหาวิทยาลัย QS Rankings และฐานข้อมูลวิจัยระดับนานาชาติ รวมถึงการออกแบบระบบพัฒนาแบบวัดผลได้จริง (Measurable Competency-based Development) ที่ไม่เพียงเน้นผลลัพธ์เชิงปริมาณ แต่ยังให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม การทำงานร่วมกัน และการสื่อสารผลการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การพัฒนาสมรรถะนักวิจัยไม่ควรถูกมองว่าเป็นความรับผิดชอบเฉพาะรายบุคคล แต่ควรเป็นพันธกิจร่วมของมหาวิทยาลัย หน่วยงาน และระบบนิเวศวิจัยในภาพรวม เพื่อผลักดันให้งานวิจัยมีผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการความรู้; สมรรถะ; นักวิจัย

* Received: 26 April 2025, Revised: 17 May 2025, Accepted: 17 May 2025

Knowledge Management for Enhancing Researcher Competency in Higher Education Institution

Chonthicha Raluk

Doctor of Philosophy students in Educational Administration Program, Phetchabun Rajabhat University
Corresponding author e-mail: chonthicha.ral@pcru.ac.th

ABSTRACT

This academic article aims to examine the role of Knowledge Management (KM) in enhancing the competencies of researchers in higher education institutions. The study focuses on three core components of researcher competency: knowledge, skills, and personal attributes. Emphasis is placed on the integration of knowledge management with the processes of knowledge creation, development, and utilization to strengthen researchers' capacity to produce high-quality research outputs. This is particularly vital in the context of local universities, which play a key role in generating knowledge that serves the needs of society. The analysis reveals that effective knowledge management significantly contributes to competency development in all dimensions. These include managing knowledge related to research methodology, accessing research funding sources, utilizing technology for data analysis, sharing knowledge through research networks, and using collaborative platforms and databases. Furthermore, the development of professional ethics and awareness of human research ethics is highlighted as a critical factor that influences the long-term quality and sustainability of research outcomes. Researcher competencies should be linked to strategic indicators such as the QS University Rankings and international research databases, and a measurable competency-based development system should be designed that does not only focus on quantitative results but also emphasizes ethical work behavior, collaboration, and effective communication of research results. Researcher competency development should not be seen as an individual responsibility, but rather a shared mission of universities, agencies, and the research ecosystem as a whole to drive research to have a real positive impact on society.

Keywords: Knowledge Management; Researcher; Competency

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่สังคมโลกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและข้อมูลอย่างรวดเร็ว ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ นักวิจัยจึงมีบทบาทสำคัญที่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายทางสังคม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสมรรถนะของนักวิจัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการความรู้ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การวิจัยเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนความก้าวหน้าไม่ว่าจะเป็นทางด้านมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม การวิจัยมีบทบาทที่สำคัญในหลายด้าน ทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านนโยบายรัฐบาลและ

องค์กรสามารถใช้ข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายที่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ และสาธารณสุข ทั้งยังช่วยให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตร การศึกษา และเพิ่มศักยภาพบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ รวมไปถึงช่วยกระตุ้นการเติบโตของอุตสาหกรรมใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ เศรษฐกิจดิจิทัล และพลังงานทางเลือก ซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างงานและเพิ่มรายได้ของประเทศเป็นอย่างมาก

การบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของการวิจัยและการพัฒนาทางวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาจึงควรนำ Knowledge Management : KM มาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์ และการสร้างนวัตกรรมทางความรู้ในหมู่นักวิจัยและอาจารย์ แต่การประยุกต์ใช้ Knowledge Management : KM ในแต่ละกลุ่มย่อย เช่น อาจารย์ใหม่นักวิจัยสายวิชาการ และนักวิจัยสายรับจ้างวิจัย ย่อมมีเป้าหมาย วิธีการ และผลลัพธ์ที่แตกต่างกันตามลักษณะของบทบาท หน้าที่ และแรงจูงใจในการวิจัย เป็นต้น อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามักขาดประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างเป็นระบบ จึงต้องการ Knowledge Management : KM เพื่อเสริมสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System), ชุมชนนักปฏิบัติ (CoP), การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (AAR, Best Practice), และการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรวิจัยผ่านคลังความรู้หรือฐานข้อมูลงานวิจัยภายในมหาวิทยาลัย เป้าหมายหลักคือการสร้างความมั่นใจ พัฒนาความเข้าใจในกระบวนการวิจัย และเพิ่มความสามารถในการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยหรือบทความวิชาการ รวมถึงการวางแผนงานวิจัยระยะยาวให้สอดคล้องกับเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ แต่ถ้าหากเป็นนักวิจัยสายวิชาการมุ่งเน้นการผลิตผลงานวิจัยคุณภาพสูงที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ จึงเน้นการใช้ Knowledge Management : KM เพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ลึกซึ้ง เช่น กลยุทธ์การตีพิมพ์ เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง การวิจัยแบบสหวิทยาการ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน เครื่องมือสำคัญสำหรับกลุ่มนี้คือระบบจัดการความรู้ดิจิทัล (e-KM Platform), การจัดเวทีวิจัย, และระบบ Big Data Research Repository โดย KM จะช่วยยกระดับมาตรฐานการวิจัยและสนับสนุนเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของสถาบัน เช่น การขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสู่อันดับโลก

การบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการในการสร้าง รวบรวม แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในการวิจัย การบริหารจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตผลงานวิจัย แต่ยังส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งงานวิจัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้มีเสถียรภาพในระยะยาว เนื่องจากการพัฒนาในแต่ละด้านจำเป็นต้องใช้ความรู้และความก้าวหน้าที่ได้จากผลการวิจัย ซึ่งต้องมีการสร้างและสะสมองค์ความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา ทั้งนี้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้สามารถรองรับผลกระทบที่

เกิดขึ้นจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ 20 ปี จัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดการปฏิรูประบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ซึ่งได้แก่ การบูรณาการและขับเคลื่อนระบบวิจัยและนวัตกรรม ทั้งทางด้านยุทธศาสตร์ บุคลากร งบประมาณ กฎหมายและปัจจัยเอื้อที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ย่อย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การวิจัยและนวัตกรรมวิจัยและนวัตกรรมที่เข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562) ทั้งนี้ เพื่อให้การผลิตผลงานวิจัยที่ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการผลิต ภาคการบริการ และภาคประชาชน รวมทั้งเกิดการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนนำผลงานวิจัยที่มีศักยภาพไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และพัฒนาต่อยอดสร้างนวัตกรรมใหม่ อันนำไปสู่การผลิตและการบริการที่ทันสมัย ตลอดจนเกิดการพัฒนางานวิจัยให้เป็นฐานความรู้ของทุกส่วน ทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ กล่าวโดยสรุป คือ ผลการวิจัยที่ผลิตขึ้นตามยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ 20 ปี ย่อมได้รับการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

สถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และมีพันธกิจอย่างน้อยอีก 5 ประการที่จะสนับสนุนให้การขับเคลื่อนพันธกิจหลักบรรลุเป้าหมายได้ คือ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินการ 2) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา 3) การบริหารและการจัดการ 4) การเงินและงบประมาณ และ 5) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ซึ่งพันธกิจหลักและพันธกิจสนับสนุนจะต้องทำงานเชื่อมโยงบูรณาการทุกเรื่องเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จึงจะส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพได้ โดยผลจากการจัดอันดับ QS University Rankings by Subject 2025 พิจารณาจาก 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ชื่อเสียงทางวิชาการ (Academic Reputation) 2) ชื่อเสียงจากผู้จ้างงาน (Employer Reputation) 3) งานวิจัยและการอ้างอิงต่อจำนวนผลงานวิจัย (Research Citations per Paper) 4) ดัชนีการประเมินคุณภาพผลงานตีพิมพ์ในวารสาร (H-index) 5) เครือข่ายความร่วมมือวิจัยนานาชาติ (International Research Network) ตัวชี้วัดเหล่านี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนานักวิจัยที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษา (มติชนออนไลน์, 2568)

สมรรถนะของนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง ความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะเฉพาะตัว นักวิจัยควรมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา ตั้งคำถามวิจัยอย่างมีเหตุผล และออกแบบงานวิจัยที่เหมาะสม ตลอดจนมีทักษะในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสื่อสารผลการวิจัยอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังควรมีจริยธรรมทางวิชาการ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถในการ

แสวงหาทุนวิจัย ความรู้รอบด้านในสาขาและข้ามสาขา รวมถึงความสามารถในการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณะอย่างมีคุณภาพ ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา

ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐานที่ประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ซึ่งรวมถึงเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด สมรรถนะเป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้ในการประเมินและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหลายบริบท ทั้งในการศึกษา การบริหารงานบุคคล และการฝึกอบรม โดยสมรรถนะสามารถจำแนกออกเป็นสมรรถนะหลัก (Core Competency) ที่จำเป็นสำหรับทุกคนในองค์กร และสมรรถนะเฉพาะด้าน (Functional หรือ Technical Competency) ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในบทบาทหรือตำแหน่งเฉพาะ สมรรถนะจึงเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในระยะยาว (อรชร ว่องพรรณงาม, 2565)

ปริญญ์ ประยูรศักดิ์ (2561) นิยามคำว่าสมรรถนะ หมายถึง คุณภาพ ขีดความสามารถ ศักยภาพ หรือคุณลักษณะของบุคคลที่มี ความโดดเด่นและลักษณะเฉพาะที่มีความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับงานที่ได้รับมอบหมายตามความคาดหวังขององค์กร

ถวิล อรัญเวศ (2559) ให้ความหมายของคำว่าสมรรถนะ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลนั้น ๆ สามารถปฏิบัติงานได้ผลโดดเด่นกว่าคนอื่น โดยบุคคลนั้นแสดงออกทางคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเทคนิควิธีที่ดีกว่าคนอื่น ๆ

สำนักพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2559) ให้ความหมายของสมรรถนะว่า “สมรรถนะ” หมายถึง พฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทศนคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคล และส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น

สก๊อต บี พารี (Scott B. Parry) (อ้างถึงใน ขวลิต ขอดศิริ และวชิรา เครือคำอ้าย, 2567) นิยามคำว่าสมรรถนะว่าคือ กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าว สัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) สมรรถนะเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรม การปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะและความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน

กล่าวโดยสรุปคือ “สมรรถนะ” (Competency) หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ เจตคติ พฤติกรรม และคุณลักษณะส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานและสามารถวัดผลได้อย่างชัดเจน สมรรถนะไม่เพียงแต่แสดงถึงศักยภาพส่วนบุคคล แต่ยังเป็น ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงานในแต่ละตำแหน่ง โดยสามารถพัฒนาได้ผ่านการฝึกอบรมและ การจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับและประยุกต์ใช้ในหลายบริบท ทั้ง ด้านการศึกษา การบริหารงานบุคคล และการประเมินผลการทำงาน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและสังคม

แนวคิดสำคัญในการเขียนสมรรถนะ

สมรรถนะถือเป็นคุณลักษณะสำคัญที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการทำวิจัย ส่งผลไป ถึงการพัฒนางานวิจัยด้วย ดังนั้นนักวิจัยจึงจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยที่ตนเองได้คิดค้น และหาแนวทางในการทำงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วง สามารถตอบคำถาม และแก้ปัญหาได้ตรงจุด เพื่อนำไปใช้ ในการออกแบบการทำวิจัยเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีคุณภาพสมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบ ความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและ ประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และความสามารถอื่น ๆ ที่ ช่วยให้ผู้บุคคลประสบความสำเร็จ คนทุกคนมีศักยภาพ (Potential) ภายใน คือ ความสามารถที่มีอยู่แล้วใน ตัวบุคคลแต่ยังไม่ได้รับการดึงออกมาใช้อย่างเต็มที่ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายด้าน ได้แก่ พรสวรรค์โดยธรรมชาติ (Talent) ความสามารถที่สามารถพัฒนาได้ผ่านการเรียนรู้ (Skills) แรงขับเคลื่อน ภายใน (Inner Motivation) ทักษะคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) และอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการพัฒนา (Supportive Environment) โดยศักยภาพเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง สามารถเติบโตได้เรื่อย ๆ ผ่านประสบการณ์ การเรียนรู้ และการฝึกฝน หากได้รับการกระตุ้นที่เหมาะสม ศักยภาพเหล่านี้สามารถ แปรเปลี่ยนเป็นผลงานหรือความสำเร็จที่จับต้องได้ ทั้งในระดับบุคคลและองค์กร ดังนั้น การเข้าใจและ พัฒนาศักยภาพจึงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวม

แนวคิดของ David C. McClelland (ค.ศ.1960) (อ้างถึงใน นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ 2555) ซึ่งเป็น นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาวาร์ดกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคคลในองค์กร กับระดับทักษะความรู้ความสามารถ โดยกล่าวว่าการทดสอบบุคลิกภาพและการวัด IQ ไม่สามารถใช้ในการ ทำนายสมรรถนะหรือความสามารถของบุคคลได้เพราะไม่ได้แสดงออกถึงความสามารถที่แท้จริง องค์ประกอบของสมรรถนะประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ 1.ความรู้ (knowledge) คือ ความรู้เฉพาะใน เรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้เรื่องก่อสร้าง เรื่องการวิจัย รู้เรื่องโหราศาสตร์ เป็น ต้น 2.ทักษะ (skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะการ ทำอาหาร ทักษะการพูด เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่าง

แคล่วคล่องว่องไว 3.ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (self – image) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่คุณค่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น 4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น 5.แรงจูงใจ/เจตคติ (motives / attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้นักวิจัยสามารถปฏิบัติงานได้และมีผลงานโดดเด่นกว่าบุคคลอื่น เป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลและความสามารถส่วนบุคคลที่แสดงออกให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ รวมทั้งพฤติกรรมกาปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่องค์กรต้องการ โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะส่วนบุคคล อันได้แก่ วิธีคิด อุปนิสัย และแรงจูงใจ สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ในการทำงาน หรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จได้

การพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา

การพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพงานวิจัยและเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรทางวิชาการ โดยขั้นตอนแรกเริ่มจากการวิเคราะห์สถานภาพและความต้องการในการพัฒนา (Needs Assessment) ซึ่งรวมถึงการประเมินความสามารถพื้นฐานของนักวิจัย เช่น ความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัย ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประสบการณ์ในการตีพิมพ์ผลงานวิจัย และความสามารถในการจัดการโครงการวิจัย จากนั้นจึงวิเคราะห์ช่องว่างสมรรถนะ (Competency Gap) โดยเปรียบเทียบกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ เพื่อกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาอย่างชัดเจน สถาบันจะต้องกำหนดแนวทางและวางแผนพัฒนาสมรรถนะอย่างเป็นระบบ โดยอาจแบ่งออกเป็นการพัฒนาสมรรถนะหลัก เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การเขียนข้อเสนอการวิจัย และจริยธรรมการวิจัย และสมรรถนะเฉพาะด้าน เช่น การใช้เครื่องมือทางสถิติ การเขียนบทความวิจัยระดับนานาชาติ หรือการบริหารจัดการทุนวิจัย แนวทางพัฒนาสามารถดำเนินการผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) การจับคู่วิจัย (Research Collaboration) หรือการสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อฝึกฝนและประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ทั้งนี้ การวางแผนควรยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของนักวิจัยแต่ละระดับ ในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยการประเมินผลและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตามความก้าวหน้าผ่านตัวชี้วัด เช่น จำนวนผลงานตีพิมพ์ ความสำเร็จในการขอทุนวิจัย หรือการได้รับการยอมรับในระดับวิชาการ รวมถึงการสะท้อนกลับ (Feedback) จากผู้เข้าร่วมการพัฒนา เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการในอนาคต พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีระบบสนับสนุนเชิงโครงสร้าง เช่น ศูนย์ส่งเสริมงานวิจัย ระบบฐานข้อมูลสมรรถนะ หรือการกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพนักวิจัย เพื่อสร้างความต่อเนื่อง ยั่งยืน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันในระดับชาติและนานาชาติ

การพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพงานวิจัย และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นักวิจัยในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีทั้งความรู้เชิงลึกในสาขาวิชาและทักษะที่หลากหลาย เช่น การเขียนข้อเสนอทุน การตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ และการทำงานแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในรูปแบบของงบประมาณ ทุนวิจัย การอบรม รวมถึงระบบพี่เลี้ยงวิจัย มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพนักวิจัยอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการวิจัย เช่น การประเมินผลที่เน้นคุณภาพผลงาน การให้รางวัลและความก้าวหน้าในสายอาชีพ ยังเป็นปัจจัยหนุนเสริมที่จำเป็นอีกด้วย การพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์ความรู้และนวัตกรรมในทุกกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับสถาบัน องค์กร หรือระดับประเทศ นักวิจัยที่มีสมรรถนะสูงสามารถผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีความเป็นระบบ และสามารถตอบโจทย์ความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง สมรรถนะในที่นี้ไม่ใช่เพียงแค่ทักษะทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์การจัดการโครงการวิจัย การสื่อสารผลลัพธ์ และความสามารถในการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายวิจัย (research network) ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ยังเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์แล้ว ยังเปิดโอกาสให้เกิดความร่วมมือด้านทุนวิจัย การตีพิมพ์ผลงาน และการต่อยอดองค์ความรู้ในระดับสากล การพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยจึงไม่ใช่เพียงเรื่องส่วนบุคคล แต่เป็นหน้าที่ร่วมกันของหน่วยงาน สถาบัน และระบบนิเวศวิจัยที่ต้องประสานกันอย่างเป็นรูปธรรม

การพัฒนาสมรรถนะจึงต้องอาศัยทั้งยุทธศาสตร์ระดับสถาบันและการพัฒนารายบุคคลควบคู่กัน เพื่อให้เกิดนักวิจัยมืออาชีพที่สามารถผลิตองค์ความรู้ใหม่ ตอบโจทย์ประเทศ และเชื่อมโยงสู่เวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพการพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 7 ตัวบ่งชี้คือ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้การวิจัย มี 2 ตัวบ่งชี้ คือความรู้ระเบียบวิธีวิจัย และความรู้บริบทมหาวิทยาลัย ท้องถิ่น องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการวิจัย มี 2 ตัวบ่งชี้คือ ทักษะการวิจัย และทักษะการบริหารงานวิจัย องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะและแรงจูงใจ มี 3 ตัวบ่งชี้คือ คุณลักษณะนักวิจัย จรรยาบรรณนักวิจัย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์การวิจัย (พิมพ์วิมล สุวรรณโณ, 2560) ในการพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นนั้น ควรเพิ่มทักษะ ดังนี้ 1. ด้านความรู้การวิจัย 2. ด้านทักษะการวิจัย 3. ด้านคุณลักษณะและแรงจูงใจ (พิมพ์พรณ ศรีภูธร และเอกราช ตีนา, 2565) อีกทั้งจำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะในหลายมิติอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์และวิพากษ์ (Critical and Analytical Thinking) เพื่อประเมินข้อมูลและสร้างข้อสรุปอย่างมีเหตุผล ทักษะการสืบค้นและจัดการข้อมูล (Information Literacy) เพื่อเข้าถึงและใช้แหล่งข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการเขียนและสื่อสารงานวิจัย (Research Communication) ทั้งในเชิงวิชาการและต่อสาธารณะ ทักษะการออกแบบงานวิจัย (Research Design) และการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณได้อย่างเหมาะสม ทักษะด้านเทคโนโลยีการวิจัย เช่น การใช้ซอฟต์แวร์วิเคราะห์ข้อมูล (เช่น SPSS, NVivo, Python), ทักษะการบริหารโครงการวิจัย (Project Management) เพื่อวางแผน ควบคุม และดำเนินการวิจัยให้เสร็จตามเป้าหมาย

รวมถึงทักษะทางจริยธรรมการวิจัย (Research Ethics) เพื่อดำเนินการวิจัยอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ การสร้างทักษะเสริม เช่น การทำงานข้ามสาขาวิชา (Interdisciplinary Collaboration) และการพัฒนาความสามารถเชิงธุรกิจ (Business Acumen) ก็จะช่วยให้นักวิจัยสามารถต่อยอดผลงานสู่การนำไปใช้เชิงพาณิชย์หรือเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยต้องเป็นไปในลักษณะ “เชิงระบบ” โดยบูรณาการการบริหารจัดการความรู้ (KM) เข้ากับแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบเฉพาะบุคคล แต่ขับเคลื่อนได้ในระดับหน่วยงานและระดับมหาวิทยาลัย การบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของนักวิจัยให้สามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพ สร้างองค์ความรู้ใหม่ และตอบโจทย์เชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและประเทศ การที่นักวิจัยใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางวิชาชีพและการวิจัย โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากการประเมินสมรรถนะในปัจจุบัน เทียบกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามกรอบของสถาบัน องค์ประกอบที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะนักวิจัย 1. การวิเคราะห์ตนเอง (Self-assessment) การประเมินสมรรถนะตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถด้านวิชาการ ทักษะวิจัย ความรู้ทางเทคนิค การเขียนบทความวิชาการ และ soft skills เช่น ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Development Goals) การตั้งเป้าหมายเชิงพฤติกรรมหรือผลลัพธ์ เช่น “สามารถตีพิมพ์บทความในวารสารระดับนานาชาติภายใน 1 ปี” หรือ “เพิ่มสมรรถนะด้านการขอทุนวิจัยจากแหล่งภายนอก” 3. การวางแผนกิจกรรมการพัฒนา (Development Activities) เช่น การเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ การเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนวิจัย การมีที่ปรึกษา (mentor) การฝึกอบรมด้านภาษา การศึกษาด้วยตนเอง ฯลฯ 4. การกำหนดระยะเวลาและทรัพยากร (Timeline and Resources) กำหนดช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรม และระบุแหล่งทรัพยากรที่จำเป็น เช่น งบประมาณ อุปกรณ์ บุคลากรสนับสนุน 5. การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) เช่น จำนวนบทความที่ตีพิมพ์ ระดับความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย การประเมินก่อน-หลังการพัฒนา ฯลฯ

ข้อพึงปฏิบัติสำหรับนักวิจัย

แนวทางสำคัญที่ช่วยให้นักวิจัยสามารถดำเนินงานวิจัยได้อย่างมีจริยธรรม โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ การวิจัยที่ดีไม่ใช่เพียงการได้ผลลัพธ์ที่น่าสนใจหรือมีนวัตกรรมเท่านั้น แต่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ความเคารพต่อสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และความรับผิดชอบต่อสังคม นักวิจัยจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะผู้ผลิตองค์ความรู้ที่มีผลกระทบต่อทั้งปัจเจกบุคคลและสังคมในวงกว้าง ข้อปฏิบัติพื้นฐานที่สำคัญคือ การอ้างอิงแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้อง หลีกเลี่ยงการลอกเลียนผลงานหรือดัดแปลงข้อมูลให้บิดเบือนจากข้อเท็จจริง นอกจากนี้ นักวิจัยควรมีวิสัยในกระบวนการทำวิจัย ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การเก็บข้อมูล ไปจนถึงการวิเคราะห์และสรุปผลอย่างเป็น

ระบบและตรวจสอบได้ อีกทั้งควรปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจริยธรรมวิจัย เช่น การขอความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง การรักษาความลับของข้อมูล และการเคารพสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคน นักวิจัยควรมีทัศนคติที่เปิดกว้าง พร้อมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงานและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านองค์ความรู้ ทักษะการวิจัย และการสื่อสารผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อพึงปฏิบัติเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัย เพิ่มคุณภาพขององค์ความรู้ และสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมได้อย่างแท้จริง

นักวิจัยควรทราบถึงข้อพึงปฏิบัติสำหรับการขอรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เพื่อเตรียมโครงการวิจัยอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย นักวิจัยจำเป็นต้องปฏิบัติตามแนวทางที่เคร่งครัดเพื่อคุ้มครองสิทธิ ศักดิ์ศรี และสวัสดิภาพของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยต้องเริ่มจากการจัดทำเอกสารข้อเสนอการวิจัย (Research Proposal) ที่มีความชัดเจน ครอบคลุมทั้งวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ประโยชน์และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งจัดทำเอกสารขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วม (Informed Consent) อย่างโปร่งใสและเข้าใจง่าย การระบุรายละเอียดว่าผู้เข้าร่วมมีสิทธิถอนตัวได้ตลอดเวลาโดยไม่เสียสิทธิ์ใด ๆ ถือเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ นักวิจัยต้องชี้แจงมาตรการรักษาความลับข้อมูล (Confidentiality) และการจัดเก็บข้อมูลอย่างปลอดภัย รวมถึงแสดงให้เห็นถึงการมีแผนการจัดการกรณีที่เกิดผลกระทบต่อผู้เข้าร่วม (Risk Management) การดำเนินการขอรับรองต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (IRB หรือ REC) พิจารณาก่อนเริ่มดำเนินการจริง และนักวิจัยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำหรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดอย่างเคร่งครัดตลอดระยะเวลาการวิจัย ดังนั้นง่ายที่สุดคือการเข้ารับการอบรมจริยธรรมในมนุษย์ ผู้เขียนเข้ารับการอบรมออนไลน์จากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปี พ.ศ. 2567 เมื่อได้ผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว ทำให้เกิดความเข้าใจว่าในทุกสาขาที่นักวิจัยต้องทำวิจัยโดยเฉพาะทางด้านการศึกษาและการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าจะต้องอบรมจริยธรรมในมนุษย์เนื่องจากยังไม่ได้มีการบังคับให้อบรม และไม่เคยถามว่ามีคู่มือบริหารการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือไม่ แต่ในปัจจุบันเริ่มให้แสดงเอกสารการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว

การบริหารจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะนักวิจัย

การบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นกระบวนการสร้าง จัดเก็บ แบ่งปัน และใช้ความรู้เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลหรือองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับนักวิจัยแล้วการบริหารจัดการความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มสมรรถนะในการวิจัยให้มีคุณภาพสูงขึ้น สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในงานวิจัย การบริหารจัดการความรู้ที่ดีจะช่วยพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของนักวิจัยให้สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นการเก็บข้อมูลขึ้นมาใหม่ และการรวบรวมข้อมูลของตัวแปรหรือเหตุการณ์ที่เราสนใจอย่างเป็นระบบ

เพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์หาคำตอบที่ถูกต้อง ในรูปแบบที่เหมาะสมอาจเป็นได้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การทำแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ เป็นต้น การเก็บรวบรวมข้อมูลจัดเป็นขั้นตอนหนึ่งในการวิจัยที่มีความสำคัญ และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการวิจัย ดังนั้นนักวิจัยจึงต้องใส่ใจและให้ความสำคัญกับเทคนิควิธีและขั้นตอนต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างมากเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ เนื่องจากเป็นผู้ที่วางแผน และรู้เรื่องข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมได้ดีที่สุด แต่ถ้าในการวิจัยมีผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องให้คำแนะนำ หรือคำชี้แจงให้แก่ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ เข้าใจวิธีการและข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วน และปราศจากความลำเอียง ในขั้นตอนการจัดระเบียบความรู้ (Knowledge Organization) เป็นการจัดระเบียบข้อมูลและความรู้เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ วิธีการจัดระเบียบสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดหมวดหมู่ (taxonomy) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูล หรือการจัดทำรายงานสรุปผลที่สามารถอ้างอิงได้ ในขั้นตอนการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการแบ่งปันความรู้ภายในทีมวิจัยหรือองค์กรเป็นเรื่องที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะนักวิจัย ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดการประชุมระหว่างทีมวิจัย การสร้างเครือข่ายของนักวิจัย การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อแบ่งปันข้อมูล หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางการวิจัย ขั้นตอนการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน (Technology to Support KM) เทคโนโลยีสามารถช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบการจัดการฐานข้อมูล (Database Management Systems), ระบบการจัดการการทำงานร่วมกัน (Collaborative Platforms), หรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อน (Data Analytics Tools) ซึ่งช่วยให้ข้อมูลและความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาใช้ต่อยอดได้ การประเมินและปรับปรุง (Evaluation and Improvement) การประเมินผลการบริหารจัดการความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะนักวิจัย การติดตามและประเมินผลช่วยให้เห็นนักวิจัยสามารถพัฒนากระบวนการวิจัยและวิธีการใช้งานเครื่องมือหรือระบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถปรับปรุงวิธีการที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ตอบโจทย์การวิจัยได้ในระยะยาว ขั้นตอนการพัฒนาทักษะและความสามารถของนักวิจัย (Skill Development) การฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานวิจัย การใช้เครื่องมือวิจัยใหม่ ๆ จะช่วยให้นักวิจัยมีสมรรถนะที่ดีขึ้น การมีการบริหารจัดการความรู้ที่ดีจะช่วยให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ ๆ และนำไปปรับใช้ในการวิจัยของตนเองได้

การบริหารจัดการความรู้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักวิจัยนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินการในทุกขั้นตอนตั้งแต่การเก็บข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล การแบ่งปันความรู้ การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนาทักษะต่าง ๆ การทำให้ระบบบริหารจัดการความรู้มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การวิจัยมีคุณภาพและสามารถสร้างผลงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือได้ในที่สุด การบริหารจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของนักวิจัย ช่วยให้สามารถเข้าถึง แบ่งปัน และใช้ความรู้ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมโดยรวม การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จะช่วยให้นักวิจัยสามารถเพิ่มขีดความสามารถของตนเองและสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อวงการวิชาการได้มากขึ้น

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ในสถาบันอุดมศึกษาการเผยแพร่ผลงานวิจัยเป็นภารกิจสำคัญที่สะท้อนถึงคุณภาพทางวิชาการของคณาจารย์และนักวิจัย เพราะนอกจากจะเป็นการยืนยันถึงศักยภาพในการผลิตองค์ความรู้ใหม่แล้ว ยังเป็นดัชนีชี้วัดหนึ่งของการประกันคุณภาพทางการศึกษา ทั้งในระดับหลักสูตร คณะ และสถาบันโดยรวม การมีผลงานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารที่มีมาตรฐานหรือการนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ จึงช่วยยกระดับชื่อเสียงทางวิชาการของสถาบันในระยะยาว ในเชิงการบริหาร การเผยแพร่ผลงานวิจัยมีบทบาทในการเชื่อมโยงงานวิจัยกับการจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาบุคลากรภายในสถาบัน การมีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์จะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงานทางวิชาการ การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาชีพ ตลอดจนเป็นเงื่อนไขในการขอรับทุนวิจัยหรือการเข้าร่วมโครงการความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้น สถาบันจึงควรมีระบบสนับสนุนและผลักดันให้คณาจารย์สามารถเผยแพร่ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง นอกจากนี้ การเผยแพร่ผลงานวิจัยยังเป็นกลไกในการขยายผลการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์จริงในระดับสังคมและชุมชน โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจด้านการบริการวิชาการ การนำผลวิจัยไปใช้ในการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ การพัฒนานโยบายสาธารณะ หรือการถ่ายทอดเทคโนโลยีล้วนต้องอาศัยการเผยแพร่และการสื่อสารผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การส่งเสริมให้ผลงานวิจัยเผยแพร่สู่สาธารณะจึงเป็นหัวใจของการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคมอย่างยั่งยืน

ในการผลักดันความรู้ใหม่สู่สังคมวิชาการและสาธารณชน การเผยแพร่ผลงานวิจัยถือเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะการวิจัยที่ไม่ได้รับการเผยแพร่ก็เปรียบเสมือนความรู้ที่ยังไม่ถูกนำไปใช้ การเผยแพร่ผลงานผ่านวารสารวิชาการ การประชุม หรือสื่ออื่น ๆ ช่วยให้ผลลัพธ์จากการศึกษาได้รับการตรวจสอบ ยืนยัน และขยายผลต่อยอด นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางให้ผู้วิจัยสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักวิชาการในสาขาเดียวกัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพของงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือการสร้างความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงให้กับนักวิจัยและหน่วยงานที่สังกัด ผลงานที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติหรือที่ผ่านกระบวนการพิจารณาอย่างเข้มงวดจะสะท้อนถึงความสามารถทางวิชาการของผู้วิจัย ซึ่งสามารถนำไปสู่โอกาสทางวิชาชีพ เช่น การได้รับทุนวิจัยเพิ่มเติม การได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือการร่วมมือกับนักวิจัยจากสถาบันอื่น ๆ ในระดับสากล นอกจากนี้ ยังเป็นการตอบแทนต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากงานวิจัยนั้นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐหรือเงินภาษีของประชาชน การเปิดเผยผลลัพธ์ให้ประชาชน หน่วยงานรัฐ หรือภาคเอกชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

จึงเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างวิชาการกับการพัฒนาในระดับประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และนโยบายสาธารณะ

การเผยแพร่ผลงานวิจัยเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการความรู้ของสถาบันอุดมศึกษา เพราะไม่เพียงแต่เป็นการแสดงถึงความสำเร็จของโครงการวิจัยเท่านั้น แต่ยังเป็นการบันทึกองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ช่วยให้สามารถจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายในการเป็นแหล่งผลิตความรู้ระดับชาติหรือสากล การเผยแพร่ผลงานจึงเป็นตัวชี้วัดคุณภาพและประสิทธิผลของระบบบริหารงานวิจัยในภาพรวมในเชิงยุทธศาสตร์ การเผยแพร่ผลงานวิจัยมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะเมื่อผลงานเหล่านั้นได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ หรือได้รับการยอมรับจากภาคอุตสาหกรรมและภาคนโยบาย การผลักดันให้เกิดการเผยแพร่จึงเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารงานวิจัย เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรในเวทีวิชาการ และเพื่อให้ผลผลิตทางวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม และเหตุผลที่สำคัญสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิจัยคือยังมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณและการขับเคลื่อนนโยบายวิจัยของประเทศ โดยเฉพาะในระบบการประเมินผลการวิจัยที่เน้นผลลัพธ์และผลกระทบ การมีผลงานวิจัยเผยแพร่ในฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ เช่น Scopus หรือ TCI ถือเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ใช้ในการรายงานต่อหน่วยงานผู้ให้ทุนหรือภาครัฐ การบริหารงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพจึงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริม สนับสนุน และติดตามผลการเผยแพร่ผลงานอย่างเป็นระบบ

บทสรุป

การบริหารจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยถือว่าเป็นงานที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากการวิจัยถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา เพราะช่วยให้มาตรฐานและคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คุณลักษณะของนักวิจัยที่สำคัญ ได้แก่ 1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรม 2. นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด 3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัย การตั้งคำถามและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ 4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต 5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย ประเมินข้อมูลและหลักฐานอย่างไม่ลำเอียง 6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย เพื่อแยกแยะข้อมูลและหาความสัมพันธ์ที่ซ่อนอยู่ 7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ 8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น 9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2556) เมื่อนักวิจัยมีความรู้ ความสามารถ และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำวิจัยที่มีผลลัพธ์จากงานวิจัยมาพัฒนาต่อยอด และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อีก

ประเด็นที่สำคัญคือการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการบริหารเพื่อยกระดับประสิทธิภาพขององค์กร โดยเน้นถึงความสำคัญของระบบสารสนเทศในการช่วยตัดสินใจ การบริหารความรู้ (Knowledge Management) และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุปแล้ว องค์กรที่ต้องการประสบความสำเร็จในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้ตามสภาวะแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์ความรู้และนวัตกรรมของประเทศ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักวิจัยที่มีคุณภาพจึงควรประกอบด้วยความรู้ลึกในสาขาวิชาของตน และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ความรับผิดชอบในจริยธรรมวิจัย ความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ตลอดจนความสามารถในการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ นักวิจัยยังควรมีความสามารถในการจัดการโครงการวิจัย การขอรับทุนวิจัย การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานในระดับชาติและนานาชาติ และสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสร้างคุณค่าเชิงวิชาการและประโยชน์ต่อสังคม

การพัฒนาสมรรถนะของนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องอาศัยกระบวนการที่มีเป้าหมายชัดเจน และดำเนินไปอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การประเมินสมรรถนะพื้นฐานและความต้องการจำเพาะของแต่ละบุคคล จากนั้นจึงวางแผนพัฒนาอย่างเหมาะสม เช่น การจัดอบรมเชิงลึก การเรียนรู้ผ่านระบบพี่เลี้ยง การสนับสนุนทุนวิจัยและการสร้างแรงจูงใจในการตีพิมพ์ผลงาน การสร้างฐานข้อมูลนักวิจัยแบบเปิดภายในมหาวิทยาลัยที่เชื่อมกับกลุ่มคน หรือชุมชนที่มีปัญหาในทิศทางเดียวกัน เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ เชิงลึก (ผ่านพื้นที่จริงการประชุม หรือเสมือนจริง) ด้วยความสมัครใจ ทำให้เกิดการสร้างความเข้าใจ มุมมอง หรือพัฒนาแนวปฏิบัติ ทักษะ วิธีการในการแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ และนำไปใช้ในการทำงาน (Community of Practice : CoP) และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะวิจัยระยะสั้น รวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การมีระบบสนับสนุนเชิงโครงสร้าง เช่น ศูนย์ส่งเสริมงานวิจัย ฐานข้อมูลผลงานวิชาการ และเส้นทางความก้าวหน้าทางวิชาชีพวิจัย จะช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะของนักวิจัยเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาสถาบันและประเทศในภาพรวม

องค์ความรู้ใหม่

ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกไม่ว่าจะเป็นเรื่องการรับรู้ข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ การบริหารจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยเป็นสิ่งที่จำเป็นในสถาบันอุดมศึกษาสามารถพัฒนาต่อยอดไปอีกได้ โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยแรกของการเตรียมคน และสร้างคน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพการพัฒนานักวิจัยให้มีสมรรถนะสูงเพื่อให้

สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารคือผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ แนวทางสำคัญในการบริหารจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะนักวิจัย

1. การบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการจัดการข้อมูลเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พัฒนาแนวปฏิบัติที่ดี (best practices) และเพิ่มขีดความสามารถของนักวิจัยในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยเฉพาะเมื่อนำมาผนวกกับการใช้เทคโนโลยีและระบบสนับสนุนการทำงาน เช่น การจัดการฐานข้อมูล การจัดระเบียบความรู้ และการแบ่งปันผ่านเครือข่าย ทำให้การเรียนรู้เชิงลึกเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

2. การพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยจำเป็นต้องใช้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุมทั้งองค์ความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจ ซึ่งมีอยู่ 3 องค์ประกอบหลัก คือ ความรู้, ทักษะ, และคุณลักษณะ เช่น ความรับผิดชอบ ความใฝ่รู้ และจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวคิดเชิงระบบที่ช่วยให้นักวิจัยสามารถพัฒนาได้อย่างครบถ้วนในทุกมิติ โดยเน้นการวัดผลได้จริงจากพฤติกรรมและผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

3. การเชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะของนักวิจัยกับตัวชี้วัดเชิงยุทธศาสตร์ เช่น การจัดอันดับมหาวิทยาลัย (QS Rankings), การตีพิมพ์ในฐานข้อมูลวิจัยสากล เช่น Scopus เป็นต้น และการสร้างเครือข่ายวิจัยระดับนานาชาติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการลงทุนพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยเป็นการลงทุนเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยยกระดับศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในด้านวิชาการและการแข่งขันในเวทีโลก

4. การเชื่อมโยงสมรรถนะนักวิจัยกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับมหาวิทยาลัยและระดับประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ตัวชี้วัดในการจัดอันดับมหาวิทยาลัย (QS Ranking), ผลงานตีพิมพ์ในฐานข้อมูล Scopus, หรือการสร้างร่วมมือระดับนานาชาติ ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะควรไม่ใช่แค่การยกระดับรายบุคคล แต่ต้องมีการออกแบบนโยบายสนับสนุนที่บูรณาการกับการประเมินผลงาน สร้างแรงจูงใจเชิงระบบ และให้ความสำคัญกับ "การเรียนรู้ที่วัดผลได้" (Measurable Competency-Based Development) ทั้งนี้บทบาทของบริหารมหาวิทยาลัยในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการลงทุนในระบบสนับสนุน เช่น แพลตฟอร์มความรู้ดิจิทัล ฐานข้อมูลวิจัย และกลไกติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การพัฒนานักวิจัยไม่ใช่เพียงความตั้งใจเฉพาะรายบุคคล แต่เป็นวาระร่วมขององค์กรในการขับเคลื่อนประเทศด้วยฐานความรู้

เอกสารอ้างอิง

- ปรียนันท์ ประยูรศักดิ์. (2561). *การสรรหาและบรรจุพนักงาน*. ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์กราฟฟิคไซท์.
- ถวิล อรัญเวศ. (2559). สมรรถนะหมายถึงอะไร. <http://www.gotoknow.org/posts/599113>.
- ชลิต ขอดศิริ และวชิรา เครือคำอ้าย. (2567). *การจัดการเรียนรู้แนวใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งโลกอนาคต*. วารสารปาริชาติ, 37(2), 310–325.
- นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์. (2555). *What is performance*. <https://www.gotoknow.org/posts/501770>

มติชนออนไลน์. (2568). *THE WUR 2025 เปิดอันดับ 10 มหาวิทยาลัยชั้นนำไทยติดอันดับโลก*.

http://www.matichon.co.th/local/education/news_4842290.

พิมลพรรณ ศรีภูธร และเอกราช ดินาง. (2565). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราช

ภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี* 4(1), 53–69.

พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะการวิจัยของอาจารย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 13(1), 79 – 95.

สุนันทนา กุศลประเสริฐ. (2565). *การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน*

โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2567). การปฏิรูประบบวิจัย. *จุลสารสำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภา*, 3(2),
1-9.

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2556). *แนวทาง*
ปฏิบัติ จรรยาบรรณนักวิจัย. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2565). *ยุทธศาสตร์องค์กร พ.ศ. 2566-2570.แผนยุทธศาสตร์องค์กร*
สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *งานวิจัยกับยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ*
20 ปี. ร้อยเรื่องเมืองไทย สำนักวิชาการ สถาบันยุทธุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา.
สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้น*
พื้นฐาน. สำนักงานฯ.

สำนักพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2559). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครูฉบับปรับปรุง*
พ.ศ. 2553. สำนักงานฯ.

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560). *คู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับ*
ครู กคน. บอยการพิมพ์.

อรชร ว่องพรรณงาม. (2565). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)*
สาขาวิชาการจัดประชุมและนิทรรศการ (ไมซ์) ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว โรงแรม และอีเวนต์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.